

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Araştırma Makalesi / Research Article

Sosyotelist Davranış Eğilimleri ile Aile Rol Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

The Relationship Between Sociotelist Behavior Tendencies in Individuals and Family Role Performance

Ayşin ÇETİNKAYA BÜYÜKBODUR¹, Zilan UĞURLU²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, aysine2@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8042-4174

² Dr., Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, zilanugurlu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3740-3191

Başvuru: 24.06.2021
Kabul: 17.09.2021

Atfı:
Çetinkaya-Büyükbodur, A. ve Uğurlu, Z. (2021). Sosyotelist davranış eğilimleri ile aile rol performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(4), 1325-1350. DOI: 10.33417/tsh.956836

ÖZET

İnsanlar arasındaki etkileşimi olumsuz yönde etkileyen bu araştırmada ele alınan sosyotelist davranış önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Evli olan bireylerin aile rol performansları ile sosyotelist davranış eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmaya 151 kişi katılmıştır. Araştırmada veriler sosyodemografik bilgi formu, genel sosyotelist ve aile rol performansı ölçekleriyle elektronik ortamda toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; cinsiyet ve yaşa göre genel sosyotelist davranış özellikleriyle aile rol performansının farklılık gösterdiği belirlenmiştir $p<0,05$. Araştırma sonucunda aile rol performansı ölçeği toplamıyla GSÖ toplamı, GSÖ alt boyutlarından nomofobi, kişilerarası çatışma, kendini yalnızlaştırma, problem farkındalığı arasında yüksek düzeyde anlamlı negatif ilişki saptanmıştır $p<0,01$. Aile rol performansı ölçeğinin görev performansı alt boyutuyla GSÖ toplamı, nomofobi, kişiler arası çatışma, kendini yalnızlaştırma, problem farkındalığı arasında yüksek düzeyde negatif, aile rol performansı ölçeğinin ilişki performansı alt boyutuyla GSÖ toplamı, nomofobi, kişiler arası çatışma, kendini yalnızlaştırma, problem farkındalığı arasında orta düzeyde negatif anlamlı ilişki belirlenmiştir $p<0,01$. Sonuçlar değerlendirildiğinde genel sosyotelist özellikler arttıkça aile rol performansının azalacağı ifade edilebilir. Aile sistemindeki üyelerde sosyotelist davranışların önlenmesine yönelik sosyal hizmet uygulamaları aile refahına katkı sunabilir.

Anahtar kelimeler: sosyotelist davranış, aile rol performansı, iletişim

ABSTRACT

The phubbe of behavior discussed in this research, which negatively affects the interaction between people, is considered as an important problem. This research, which aims to determine the relationship between the family role performances of married individuals and their sociothelist behavior tendencies, was designed in the relational screening model, one of the quantitative research methods. 151 people participated in the research. According to the research findings; It was determined that general behavior of phubbee characteristics and family role performance differ according to gender and age $p<0.05$. As a result of the research, a highly significant negative relationship was found between the total of the family role performance scale and the total of the GHQ, the sub-dimensions of GHQ nomophobia, interpersonal conflict, self-isolation, problem awareness $p<0.01$. There was a high level of negative between the task performance sub-dimension of the family role performance scale and the GHQ total, nomophobia, interpersonal conflict, self-isolation, and problem awareness. A moderate negative significant relationship was determined $p<0.01$. When results are evaluated, it can be stated that as the general sociothelist characteristics increase, the family role performance may decrease. Social work practices aimed at preventing sociothelist behaviors among members of the family system can contribute to family welfare.

Keywords: behavior of phubbe, family role performance, communication

GİRİŞ

Akıllı telefon kullanımı son yıllarda önemli ölçüde artmış ve insanların birbirleriyle iletişim kurma biçiminde önemli değişimler meydana getirmiştir. Akıllı telefonların çok işlevli olması birçok insan için bu cihazları vazgeçilmez duruma getirmiştir. 2019 yılı itibariyle dünyada dört milyar cep telefonu kullanıcısının bulunduğu ve bu kullanıcıların günde 6 buçuk saatlerini internette geçirdikleri belirlenmiştir (Ergün, Göksu ve Sakız, 2019). Akıllı telefon teknolojisi hayatı kolaylaştırmış ve her an erişilebilir eğlence imkânı sunmuş olsa da alan yazında insan ilişkilerine dair olumsuz etkilerinden de bahsedilmektedir. Giderek daha fazla dijitalleşen dünya başkalarıyla yüz yüze kesintisiz etkileşim halinde bulunma becerisine sıklıkla müdahalede bulunmaktadır (Musetti ve Corsano, 2018). Akıllı telefonlar bir taraftan insanların sosyal etkileşimlerini geliştirirken diğer taraftan yüz yüze iletişim halinde oldukları yakın sosyal çevrelerinde bulunan insanları görmezden gelmelerine neden olmakta, iletişimin sağlıklı biçimde sürdürülmesini engelleyebilmektedir. Akıllı telefonlarda ve sosyal medya ortamlarında geçirilen süre ile yüz yüze etkileşim süresi arasında negatif yönlü ilişki bulunmaktadır (Kushlev ve Heintzelman, 2017). Akıllı telefonun uzun süre kullanılmasıyla oluşan ve yüz yüze iletişimi engelleme riski bulunan bu durum akıllı telefon bağımlılığı olarak nitelendirilmektedir (Karadağ vd., 2015). Bu bağımlılığın en önemli belirtilerinden birini oluşturan kaçırma korkusunun yaygın biçimde yaşanabileceği alan yazında belirtilmektedir (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016). Kaçırma korkusu; gündemi ya da paylaşılanları takip edememe korkusuyla oluşan (Özdemir, 2021: 67), başkalarının yaptıklarıyla sürekli bağlantıda kalma arzusu (Przybylski, Murayama, DeHaan ve Gladwell, 2013: 1841) içeren bir kaygı durumudur. Bir şeyleri kaçırma korkusu sosyotelist davranışın ortaya çıkmasında önemli bir etkidir (Balta, Emirtekin, Kircaburun ve Griffiths, 2020). Sosyotelist davranış; sosyal bir ortamda yüz yüze iletişimde birinin sözlü ve sözsüz iletişimde verdiği mesajlara dikkat etmek yerine telefonla ilgilenerek karşı tarafta küçümsenme algısı yaratan, dışlandığını hissetmesine neden olan davranışlar şeklinde açıklanmaktadır (Göksun, 2019). Bu davranış biçimi genellikle saygısızlık (T'ng, Ho ve Low, 2018), kaba ve sosyal yönden uygunsuz (Vanden Abeele, Antheunis ve Schouten, 2016) olarak algılanmaktadır.

İnsanlar yüz yüze iletişim süreci içerisinde karşılarında bulunan birey yerine akıllı telefonlarına odaklanabilirler (Geser, 2004). Akıllı telefonlarla sürekli meşgul olunması bireyler arasındaki etkileşim kalıplarının bozulmasına neden olabilmektedir.

Sosyotelist davranışın gerçekleştiği sosyal bağlam (bir kafede başkalarıyla otururken, sınıfta, sempozyum veya toplantıda, evde aileyle ve çocuklarla vakit geçirilirken, araba kullanırken, seyahat ederken, çocuklarla vakit geçirirken, yürüyüş yaparken, alışveriş yaparken) oldukça geniştir ve sosyal etkileşimlere zarar verebilir. Sosyotelist özellikler düşük iletişim kalitesine, ilişki kurma girişimlerinin başarısız olmasına neden olabilmektedir. Düşük iletişim kalitesi; bireylerin empatik, güvenilir, anlayışlı, özenli olmadıklarına ilişkin izlenimlerin edinilmesi şeklinde açıklanmaktadır (Aron vd., 1997; Vanden Abeele vd., 2019).

Akıllı telefonların dikkat dağınıklığına neden olabileceği alan yazında belirtilmektedir (Throuvala vd., 2020). Tüm gün boyunca devam eden bu dikkat dağınıklığı kişinin yaşamına, gerçekleştirilmesi gereken rollere, sosyal çevresindeki insanlarla ilişkisine olumsuz yönde etkide bulunabilir. Dikkat dağınıklığı bir yandan biriyle yüz yüze iletişimde bulunurken diğer yandan akıllı telefonunu kullanırken çoklu görevin yerine getirilmesi sırasında ortaya çıkmaktadır. Çoklu görev; dikkatin iki ya da daha fazla uyarana çevirmek anlamında kullanılmaktadır ve aynı anda iki pratiği yerine getirme girişimini içermektedir (Salvucci ve Taatgen, 2008). Bir konuşma sırasında çoklu görevleri gerçekleştirmenin sonuçları arasında birinin söylediklerini yanlış anlama, birinden söylediklerini tekrarlamasını ya da birinden konuşmayı yeniden başlatmasını isteme sayılabilir (Newman ve Smith, 2006).

Cep telefonunun aşırı kullanımı yüz yüze iletişimde önemli olan göz temasını azaltabilir ve başkalarıyla bağlantı kurma ve onları etkileme yeteneğini zayıflatabilir. Bu bağlamda kişiler arası ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilir (Karadag vd., 2015; Shellenbarger, 2013). Alan yazında yer alan öğrencilerin cep telefonu kullanımları ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda gençlerin cep telefonundan uzaktayken kaygılandıkları (Ling, 2005), cep telefonunu aşırı kullanımından sonra ise stres yaşadıklarını belirlenmiştir (Lepp, Barkley ve Karpinski, 2014; Beranuy vd., 2009). Dwyer, Kushlev ve Dunn (2018), aşırı cep telefonu kullanımının bireylerde psikolojik sıkıntı yaratabileceğini, sosyal ilişkilere zarar verebileceğini belirtmektedirler. Aşırı cep telefonu kullanımının çoğunlukla sorunları olan gençlerin yaşadığı bağımlı davranış örüntüsünün bir tezahürü olduğu alan yazında belirtilmektedir (Leung, 2008; Bianchi ve Phillips, 2005; Liu vd., 2019). Bu davranış örüntüsü özellikle aile ve okul yaşamında sorunlar yaşayan gençlerin sorunlarını katmanlaştırabilir (Ang, Teo, Ong ve Siak, 2019).

Sosyotelist davranışlar, depresyon ve buna bağlı ruh sağlığı sorunları için bir risk faktörü olarak kabul edilmektedir (Wang, Xie, Wang, Wang ve Lei, 2017). Akıllı telefonu aşırı derecede kullanan bireylerde yalnızlık (Tan, Pamuk ve Donder, 2013), anksiyete, depresyonla ilgili duyguların ortaya çıkabileceği (McDaniel ve Coyne, 2016a), ruh sağlığı sorunların meydana gelebileceği (Harwood, Dooley, Scott ve Joiner, 2014), yakın ilişkilerden tatmin olma düzeyinin düşük olabileceği (Vanden-Abeele ve Postma-Nilsenova, 2018; Wang vd., 2017), yaşam memnuniyetinin azalabileceği (Samaha ve Hawi, 2016), öz kontrol eksikliği, kaçırma korkusu (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016) ve stresin (Chiu, 2014) ortaya çıkabileceği alan yazında ifade edilmektedir.

Ait olma ihtiyacının karşılanması sosyal bir varlık olan insan için son derecede önemlidir. Yüz yüze karşılıklı iletişimde bireyin akıllı telefonunu kullanması karşısındaki bireyde dışlanma duygusunu yaratabilmektedir (David ve Roberts, 2017). Dışlanmak kişinin varlığına yönelen bir tehdit unsurudur. Baumeister ve Tice (1990), sosyal dışlanma korkumuzun yılan, karanlık ve yükseklik korkumuza eşdeğer olduğunu vurgulamaktadırlar (Baumeister ve Tice, 1990). David ve Roberts (2017) ise insanların sosyal dışlanma duygusundan kurtulabilmek için yüz yüze etkileşimler yerine sosyal

medyaya yöneldiklerini belirlemişlerdir. Bu durum sosyotelist davranışa maruziyet ile açıklanmaktadır. Sosyotelizme maruz bırakılmak; yüz yüze iletişim sırasında cep telefonunu kullanan biri tarafından görmezden gelinmek şeklinde tanımlanmaktadır (Roberts ve David, 2016). Bir kişi diğer kişiyi dinlemek yerine akıllı telefonlara dikkat ediyorsa konuştuğu kişi empatik olmadığını ve konuşmayı umursamadığını hissedebilir. Bu ilişki kalitesinde bir azalmaya neden olabilmektedir. Bir masada veya görünürde akıllı telefonun varlığı bile, bir kişinin biri hakkındaki ya da iletişimleri konusunda hislerini değiştirebilir. Misra, Cheng, Genevie ve Yuan (2016) tarafından yapılan çalışmalarda cep telefonu varken yapılan konuşmalar, cep telefonu olmadan birlikte yapılan diyaloglardan daha az empati ve anlayış hissettirmektedir. İnsanlar cep telefonu varken ilişki kalitelerinin düştüğünü bildirmişlerdir (Przybylski ve Weinstein, 2012).

Aile sistem olarak onu oluşturan bireylerin karmaşık etkileşimlerinin bir ürünüdür ve her bir aile üyesi aile sistemindeki üyelere ilişkilerle bağlıdır (Duyan, 2003: 41). Alan yazında yer alan çalışmalar sosyotelist davranış örüntüsünün bireylerin aile sistemine ve alt sistemlerdeki etkileşimlere olumsuz yansımalarının olabileceğini göstermektedir (McDaniel ve Coyne, 2016b; Kadylak, 2020). Aile işlevselliğinin önemli unsurlarından olan iletişim kalıpları, rol performansı (Duyan, 2003) aşırı cep telefonu kullanımıyla zarar görebilir. Bu bağlamda aile refahının sağlanmasına yönelik sosyal hizmet uygulamalarında aile işlevselliğinin değerlendirilmesinde aile üyelerindeki sosyotelist davranış özellikleri, iletişim, aile üyelerinin rolleri, problem çözme biçimleri ve davranış kontrolünün incelenmesi gerekli görülmektedir (Epstein, Baldwin ve Bishop, 1983). Roberts ve David (2016) tarafından yetişkinlerle yapılan çalışmada sosyotelist davranışların yaşam doyumu açısından eş ilişkilerini etkileyebileceği saptanmıştır. Aşırı cep telefonu kullanımı eşler arasında çatışmalara neden olabilir ve yaşam doyumunu azaltabilir. Aile kişiliğin inşa edildiği kurumdur ve bireylerin biyopsikososyal gelişimlerine katkı sunan en önemli sistemdir. Aile, bağımsız olarak faaliyet gösteren üyeler topluluğu olmaktan çok, birbirine bağlı ilişkilere sahip çok düzeyli bir sosyal sistemdir. Bu sisteminin varlığını sürdürebilmesi büyük ölçüde üyelerinin iletişimine ve etkileşimine bağlıdır. Aile sistemi içerisindeki etkileşim; bir üyenin rolü doğrultusunda gerçekleştirdiği pratiklerin diğerlerinin davranışlarına yansımaları, üyeler arasındaki temel ve karşılıklı bağlılık sürecini ifade etmektedir (Marilena, 2015).

Bu sistem içerisinde eş sistemi, ebeveyn çocuk alt sistemi gibi çeşitli alt sistemler bulunmaktadır. Aile sistemi ve alt sistemlere dahil olan aile üyeleri çeşitli rolleri gerçekleştirerek aile sisteminin işlevselliğini sağlamaktadırlar. Aile sistemi içerisinde kimin ne yapacağı ve nasıl davranması gerektiğine ilişkin beklentiler bulunmaktadır. Bu beklentiler farklı alt sistemlerde bulunan aile üyeleri için uygun iş bölümü ve davranışlarla ilişkili açık kuralları içerir. Bu doğrultuda ebeveynler ve çocuklar belirli davranışları ve rolleri benimseler. Örneğin; ebeveyn çocuk alt sistemi içerisinde ebeveynlerin çocuklarına yönelik rol beklentisi çocuklara bakılması, korunmaları ve biyopsikososyal gelişim süreçlerine üst düzeyde katkı sunulmasını, sosyalleşme süreçlerinin yönetilmesi şeklindedir. Aile sistemi içerisinde bireyler birden fazla rolü yerine getirmektedirler (eş, ebeveyn gibi) bu roller belirli kişiler arası ilişkilerle karakterize edilen farklı bağlam kümelerini (aile, iş) yansıtır (Stryker, 1980).

Turan (1999: 124) ailede rollerin benimsenmesinde toplumsal cinsiyetin önem taşıdığını, erkeklerin araçsal-enstrümental (uygulamaya dönük, araç kullanımını gerektiren), kadınların ise anlamsal-ekspresif (duygu alışverişine dayalı, etkileyici) rollerinin bulunduğunu belirtmektedir. Bireyler bu rolleri ne kadar iyi yerine getirip getirmediğine göre değerlendirilirler (Lebow, 2019: 47). Aile rol performansı ise eş, ebeveyn, çocuk dahil olmak üzere birkaç farklı rolle ilişkili sorumlulukları ve davranışları içermektedir. Aile rol performansı hem görev (aile sistemine özgü yapılması gerekli olan işleri yapmak) hem de ilişkiyi (psikososyal bağlamı kolaylaştırmak) açıklamaktadır (Fay ve Sonnentag, 2010). Aile rol performansı; ev işi yapma performansını (Anderson ve Robson, 2006), ebeveyn ya da çocuk bakım faaliyetlerini (Gorman ve Kmec, 2007), eş ve ebeveyn-çocuk etkileşiminin kalitesini (Greenhaus ve Powell, 2006), diğer aile üyeleriyle ilişkileri, aile üyelerinin iş birliği yapma ve sorumlulukları paylaşma derecesini (Carlson vd., 2006), aile uyumunu, aile yılmazlığını ve aile içi iletişim gibi aile işlevselliğinin çeşitli yönlerini (Bandura vd., 2011) vurgulamaktadır.

Aile üyeleri arasındaki iletişimin kalitesi bu rollerin gerçekleştirilmesinde büyük önem taşımaktadır. Aile üyelerinin birbirlerine ilettikleri sözlü ve sözsüz mesajların bütünü aile içi iletişimi oluşturmaktadır. Üyeler arasındaki konuşmalarda önemli olan söylenmek istenilenlerin doğru şekilde birbirlerine iletmelerinin sağlanmasıdır (Turan, 1999: 124). Sosyotelist davranışlar ailedeki üyeler arasındaki sözlü ve sözsüz mesajların doğru şekilde iletilmesini engelleyerek üyeler arasında sorunlara neden olabilir. Sosyotelist davranış özellikleri gösteren aile üyesi iletişimde özenli olmadığını, empati gösteremediğini ve konuşmayı umursamadığını hissettirebilir. Söz konusu davranışa maruz kalan aile üyesi ise dışlandığını hissedebilir. Bunun yanı sıra aile rol performansının içerdiği aile sistemine özgü görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde sosyotelist davranışın yaratabileceği dikkat dağınıklığı nedeniyle aksamalar, gecikmeler yaşanabilir. Bu durum da aile üyeleri arasında çatışmalar ortaya çıkarabilir ve aile refahını olumsuz biçimde etkileyebilir. Aile üyelerinin gerçekleştirmeleri gereken rol performanslarında sorunlara zemin hazırlayan, sosyotelist davranışın görünürlük kazanması ve bu soruna yönelik sosyal hizmet uygulamalarında gerekli olan bilgi birikimine katkı sunması açısından araştırma önemli görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde aile üyelerindeki sosyotelist davranış ile ilgili sınırlı sayıda araştırma olmasına rağmen, sosyotelist davranış ile aile rol performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın alan yazına katkı sunabileceği söylenebilir. Bu araştırmada evli olan bireylerin aile rol performansları ile sosyotelist davranış eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Evli bireylerdeki sosyotelist davranış eğilimleri ile aile rol performansı arasındaki ilişkinin betimlenmesine odaklanan bu araştırma genel tarama modellerinden ilişkiyel tarama modelinde

tasarlanmıştır. Bu modelde iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişim gösterip göstermediği, arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi belirlenmeye çalışılır (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 15/02/2021-25/04/2021 tarih aralığında elektronik ortamda soru formunu doldurabilen 18 yaş üzeri evli, araştırmaya katılmaya gönüllü kartopu örneklem yoluyla belirlenmiş 151 kişi oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcılara sosyal medya ağları üzerinden ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada 18 yaş üstü evli yetişkinlerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyo-demografik bilgi formu, katılımcıların sosyotelist davranış özelliklerini ölçebilmek amacıyla Göksun (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sosyotelist Olma Ölçeği (GSÖ), aile rol performansına ilişkin özelliklerini ölçmek için Akın ve Uğur (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmış Aile Rol Performansı Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyo-demografik bilgi formu, 18 yaş üstü yetişkin bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir, evde yaşayan toplam kişi sayısı, konut ve çocuk durumlarına dair temel sosyo-demografik bilgilerin elde edilmesine olanak tanıyan toplam 8 sorudan oluşmaktadır.

Göksun (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlama geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan "*Sosyotelist Olma Ölçeği*" Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) tarafından geliştirilmiştir. GSO ölçeği 7'li likert olacak şekilde "*nomofobi*", "*kişisel çatışma*", "*kendini yalnızlaştırma*" ve "*problem farkındalığı*" olmak üzere dört boyuttan ve 15 maddeden oluşmaktadır (Göksun, 2019). Nomofobi; cep telefonsuz kalma fobisini (King vd. 2010), kişisel çatışma; bireyin algıladığı kendisi ve diğerleri arasındaki çatışmayı, kendini yalnızlaştırma; cep telefonu kullanabilmek için sosyal aktivitelerden kaçınarak diğer bireylerden kendini yalıtmayı, problem farkındalığı ise; bireylerin sosyotelist davranışı bir sorun olarak kabul edebilmeyi (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018: 11) vurgulamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde; GSÖ 0,86, "*Nomofobi alt boyutunda*" 0,78, "*kişilerarası çatışma alt boyutunda*" 0,74, "*kendini yalnızlaştırma alt boyutunda*" 0,84, "*problem farkındalığı alt boyutu*" için ise 0,73 olarak saptanmıştır (Göksun, 2019). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,86 ile 0,73 aralığında olduğu için yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir (Göksun, 2019). Bu çalışmada cronbach alpha değerleri; GSÖ için 0,96, nomofobi alt boyutunda 0,89, kişilerarası çatışma alt boyutunda 0,93, kendini yalnızlaştırma alt boyutunda 0,95, problem farkındalığı alt boyutunda 0,84 olarak bulunmuştur. Ölçekte ters puanlanması gerekli olan madde bulunmamaktadır (Göksun, 2019:661). Toplam puan katılımcıların verdikleri cevabın likert değerinin toplamının hesaplanmasıyla elde edilebilmektedir (Göksun, 2019: 661). Ölçeklerden alınan puanların yüksek olması olumsuz davranışa işaret etmektedir (Göksun, 2019: 661). Bir başka deyişle ölçekten alınan puanlar arttıkça sosyotelist davranış özellikleri de artmaktadır.

Akın ve Uğur (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan Aile Rol Performansı Ölçeği Chen vd. (2013) tarafından geliştirilmiştir. Aile Rol Performansı Ölçeği "görev performansı", "ilişki performansı" olmak üzere 2 alt boyuttan ve 8 maddeden oluşmaktadır (Akın ve Uğur, 2014). Görev performansı; ebeveyn, eş ve çocuk olmanın beklenen yönlerini vurgularken, ilişki performansı; bireylerin duygusal, değerlendirici, bilgilendirici ve araçsal destek sağladığı davranışların yanı sıra etkileşimlerin ve iletişimin kalitesini içeren sosyal desteği vurgulamaktadır (Chen vd., 2013: 5). Ölçek aile üyelerinin, aileye ilişkin "görev ve ilişki performansına yönelik beklentileri karşılama düzeylerine ilişkin 5'li bir derecelendirmeye sahiptir ("1" Hiç uygun değil, "5" Tamamen uygun)" (Akın ve Uğur, 2014: 128). Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde "görev performansı" alt boyutunda 0,58, ilişki performansı alt boyutunda 0,86 şeklinde saptanmıştır (Akın ve Uğur, 2014). Bu araştırmada cronbach alpha değerleri; aile rol performansı ölçeği toplamı için 0,91, görev performansı alt boyutunda 0,82, ilişki performansı alt boyutunda 0,93 olarak belirlenmiştir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır (Akın ve Uğur, 2014). Her iki alt boyut için ölçekten "alınabilecek en yüksek puan sırasıyla 20 iken en düşük puan 4 dür" (Akın ve Uğur, 2014). Puanlar arttıkça aile rol performansı artarken, puanlar azaldıkça aile rol performansı azalmaktadır.

Verilerin Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmaya başlamadan önce araştırmada kullanılacak ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapan araştırmacılardan elektronik posta ile izin istenmiştir. İzin verildiği bilgisi edinildikten sonra..... Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan araştırmanın yapılabilmesi için izin alınmıştır. Ardından katılımcılar için aydınlatılmış onam formu, sosyo-demografik sorularla araştırmada kullanılan ölçek sorularının olduğu form elektronik ortama aktarılmıştır. Veriler 15/02/2021-25/04/2021 tarihleri arasında araştırmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılara elektronik posta ve akıllı telefon aracılığı ile soru formu gönderilmiş, ardından katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar araştırmacıların elektronik posta adreslerine otomatik olarak gönderilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler excel dosyasına aktarılmış, sonrasında ise SPSS-22 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) aktarılmıştır.

Katılımcılardan elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS-22 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) ile yapılmıştır. Analizlere geçilmeden önce araştırmada ilk önce GSÖ ve Aile Rol Performansı Ölçeğinden alınan puanların normal dağılıp dağılmadığını test etmek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 1 de gösterilmektedir.

Tablo 1. Normallik Testi

	Kolmogorov Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
GSÖ Toplam Puan	0,153	151	0,000	0,877	151	0,000
Nomofobi	0,095	151	0,002	0,931	151	0,000
Kişilerarası çatışma	0,265	151	0,000	0,760	151	0,000
Kendini yalnızlaştırma	0,195	151	0,000	0,823	151	0,000
Problem farkındalığı	0,152	151	0,000	0,890	151	0,000
Aile Rol Performansı Ölçeği	0,187	151	0,000	0,834	151	0,000
Toplam Puan						
Görev performansı	0,112	151	0,000	0,916	151	0,000
İlişki performansı	0,227	151	0,000	0,815	151	0,000

a.Lilliefors Significance Correction

Testlerden elde edilen sonuçlar anlamlı olduğu ($p < 0,01$) için sosyotelist davranışlarla aile rol performansı arasında ilişkinin bulunup bulunmadığını belirleyebilmek için nonparametrik testlerde kullanılan Spearman Korelasyon analizi yapılmıştır. Sosyo-demografik değişkenlere göre GSÖ ve alt boyutları ile aile rol performansı ölçeği ve alt boyutlarında farklılaşmanın olup olmadığını saptayabilmek için Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis analizleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde bulgular iki şekilde yer almaktadır. İlk aşamada çalışma grubunda yer alan katılımcıların tanımlayıcı bulgularla katılımcıların sosyotelist davranış özellikleri ve aile rol performansları arasındaki ilişkiye dair bulgular, ikinci olarak katılımcıların aile rol performansları ile sosyotelist davranışları arasındaki ilişkiye dair bulgular ele alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu tanıttıcı özellikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	%		N	%
Cinsiyet			Yaş		
Kadın	87	57,6	25-32 yaş arası	48	31,8
Erkek	64	42,4	33-40 yaş arası	43	28,5
Eğitim Durumu			18 yaş üstü-24 yaş arası	35	23,2
İlköğretim	7	4,6	41-47 yaş arası	15	9,9
Lise	15	9,9	48 ve üzeri yaş	10	6,6
Üniversite	129	85,4	Çocuk Durumu		
Aylık Gelir			Ailede çocuk var	94	62,3
Orta	85	56,3	Ailede çocuk yok	57	37,7
Yüksek	53	35,1	Çocuk Sayısı		
Düşük	13	8,6	1 çocuk	46	30,5
			2 çocuk	25	16,6
			3 Çocuk	22	14,6
			4 Çocuk	1	7
Toplam	151	100,0	Toplam	151	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri değerlendirildiğinde; %57,6'sı kadın, %42,4'ü erkektir. Çalışma grubunda yer alan katılımcılar arasında yaş dağılımları incelendiğinde; en büyük oranın %31,8 ile 25-32 yaş arasındaki katılımcılarda olduğu görülmektedir. Sonrasında %28,5 ile 33-40 yaş arasındaki katılımcılar gelmektedir, 18 yaş üstü-24 yaş arası katılımcıların oranı ise; %23,2 dir. 41-47 yaş arası katılımcıların oranı %9,9 iken, 48 yaş ve üzeri katılımcıların oranı %6,6 dır. Araştırma grubunda yer alan katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde katılımcılar arasında en büyük oranın %85,4 üniversite mezunlarında olduğu görülmekteyken, en düşük oranın %4,6 ile ilköğretim mezunlarında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların gelir durumları incelendiğinde; %56,3'ü orta gelir grubunda yer alırken, düşük gelir grubunda yer alanların oranı %8,6, yüksek gelir grubunda olan katılımcıların oranı ise %35,1 dir. Katılımcıların ailelerindeki çocuk durumu incelendiğinde; %62,3 ünün çocuğu var iken, %37,7'sinin çocuğu olmadığı belirlenmiştir. Çocuğu olan katılımcılar arasında sahip olunan çocuk sayısı incelendiğinde; %30,5'inin 1 çocuğu var iken, %16,6'sının 2 çocuğunun bulunduğu, %14,6'sının 3 çocuğunun bulunduğu, %7'sinin ise 4 çocuğunun bulunduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların Sosyotelist Özellikleri ve Aile Rol Performansları ile Sosyodemografik Özelliklerine Dair Bulgular

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri (cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, çocuk durumu olarak sınırlandırılmıştır. Bu sosyodemografik özelliklere göre katılımcıların sosyotelist özellikleri ve aile rol performanslarına ilişkin sonuçlar (Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7) de gösterilmektedir. Cinsiyete göre farklılaşma sonuçları Tablo 3 de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Genel Sosyotelist Özellikleriyle Aile Rol Performansının Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	[Q2(Q1-Q3)]
GSÖ Toplam Puan	Kadın	87	59,52	33(21-44)
	Erkek	64	98,41	53(36-90)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=13 p=0,000			
Nomofobi	Kadın	87	61,41	14 (6-19)
	Erkek	64	95,83	21 (15-24)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=15 p=0,000			
Kişilerarası çatışma	Kadın	87	65,25	6 (5-8)
	Erkek	64	90,62	11 (5-24)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=18 p=0,000			
Kendini yalnızlaştırma	Kadın	87	61,32	5 (5-11)
	Erkek	64	95,95	13 (7-24)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=15 p=0,000			
Problem farkındalığı	Kadın	87	60,10	6 (5-10)
	Erkek	64	97,61	11(8-18)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=14 p=0,000			
Aile Rol Performansı Ölçeği Toplam Puanı	Kadın	87	88,42	35(29-37)
	Erkek	64	59,12	28(13-35)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=17 p=0,000			
Görev performansı	Kadın	87	87,74	15(13-19)
	Erkek	64	60,04	13 (5-16)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U= 18 p=0,000			
İlişki performansı	Kadın	87	86,26	17(16-20)
	Erkek	64	62,05	16(8-20)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U= 19 p=0,000			

p= Önemlilik * p<0,05 ** p <0,01, Q2=Medyan, Q1=25.yüzdilik, Q2=75.yüzdilik, U=Mann Whitney U Testi

Araştırmaya katılanların genel sosyotelist ölçeğiyle aile rol performansı ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılaşma oluşturup oluşturmadığının incelenmesi için yapılan Mann-Whitney U analiz sonuçları değerlendirildiğinde; kadınlar ve erkekler arasında genel sosyotelist ölçeğinin toplamından aldıkları puanların istatistiksel bakımdan anlamlı olacak şekilde farklılaştığı saptanmıştır (U=13, p<0,01). Sıra ortalamaları incelendiğinde erkeklerin sıra ortalamasının kadınlarınkinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; erkeklerin kadınlardan daha fazla sosyotelist özelliklere sahip olabilecekleri söylenebilir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre nomofobi (U=15, p<0,01), kişilerarası çatışma (U=18, p<0,01), kendini yalnızlaştırma (U=15, p<0,01) ve problem farkındalığından (U=14, p<0,01) aldıkları puanların da farklılaştığı saptanmıştır. Sıra ortalamaları incelendiğinde; erkeklerin nomofobi, kişilerarası çatışma, kendini yalnızlaştırma, problem farkındalığı alt boyutlarından aldıkları puanların sıra ortalamasının, kadınların nomofobi, kişilerarası çatışma, kendini yalnızlaştırma, problem farkındalığı alt boyutlarından aldıkları puanların sıra ortalamasından yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular değerlendirildiğinde; erkeklerin kadınlardan daha fazla sosyotelist özellikler gösterebilecekleri ifade edilebilir. Mann-Whitney U analiz sonuçlarına göre; katılımcıların cinsiyetlerine göre aile rol performansı ölçeğinin toplamından aldıkları puanlar istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılık gösterdiği saptanmıştır (U=17, p<0,01). Sıra ortalamaları incelendiğinde kadınların sıra ortalamasının erkeklerin sıra ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre görev performansı (U=18, p<0,01) ve ilişki performansından (U=19, p<0,05) almış oldukları puanların da istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Sıra ortalamaları incelendiğinde; kadınların görev performansı, ilişki performansını aldıkları puanların sıra ortalamaları erkeklerin görev performansı, ilişki performansını alt boyutlarından aldıkları puanların sıra ortalamasından yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmadan elde edilen bu bulgular değerlendirildiğinde; kadınların aile rol performansının erkeklerden daha yüksek olabileceği söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Genel Sosyotelist Özellikleriyle Aile Rol Performansının Yaşa Göre Kruskal-Wallis Analiz Sonuçları

	Yaş	N	Sıra ort.	sd	χ^2	[Q2(Q1-Q3)]
GSÖ toplam	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	105,24	4	12,14	86 (35-90)
	25-32 yaş arası	48	54,55			27 (21-45)
	33-40 yaş arası	43	74,69			38 (30-54)
	41-47 yaş arası	15	90,53			43 (38-67)
	48 yaş ve üzeri	10	60,45			35 (31-39)
	Toplam		151			
Test ve p değeri						
KW=30,28 p=0,00						

Nomofobi	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	104,44	4	24,35	24 (18-25)
	25-32 yaş arası	48	50,55			10 (5-18)
	33-40 yaş arası	43	76,50			16 (12-21)
	41-47 yaş arası	15	93,23			20 (16-21)
	48 yaş ve üzeri	10	70,60			15 (11-20)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=33,77 p=0,00					
Kişilerarası çatışma	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	98,47	4	10,82	24(5-25)
	25-32 yaş arası	48	71,64			6 (5-8)
	33-40 yaş arası	43	66,48			6 (5-13)
	41-47 yaş arası	15	78,07			7 (5-15)
	48 yaş ve üzeri	10	56,15			6 (5-7)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=14,15 p=0,00					
Kendini yalnızlaştırma	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	101,23	4	11,04	24(6-24)
	25-32 yaş arası	48	61,93			5 (5-11)
	33-40 yaş arası	43	71,45			8 (4-13)
	41-47 yaş arası	15	88,77			11(7-16)
	48 yaş ve üzeri	10	55,65			6 (4-9)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=20,85 p=0,00					
Problem farkındalığı	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	105,53	4	20,42	14(7-18)
	25-32 yaş arası	48	59,89			5 (5-9)
	33-40 yaş arası	43	72,48			9 (5-11)
	41-47 yaş arası	15	84,87			10 (5-14)
	48 yaş ve üzeri	10	51,85			7 (4-9)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=26,73 p=0,00					
Aile Rol Performansı Ölçeği Toplam Puan	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	45,80	4	12,98	18 (13-35)
	25-32 yaş arası	48	93,20			35 (32-37)
	33-40 yaş arası	43	74,87			33 (28-36)
	41-47 yaş arası	15	79,70			33 (26-37)
	48 yaş ve üzeri	10	98,45			35 (32-37)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=27,13 p=0,00					
Görev performansı	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	42,97	4	13,15	9 (5-15)
	25-32 yaş arası	48	97,39			16 (14-20)
	33-40 yaş arası	43	74,67			15 (13-17)
	41-47 yaş arası	15	76,03			14 (12-17)
	48 yaş ve üzeri	10	94,60			17 (14-19)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=33,65 p=0,00					
İlişki performansı	18 yaş üzeri-24 yaş arası	35	52,24	4	7,83	9 (8-20)
	25-32 yaş arası	48	80,38			17(17-19)
	33-40 yaş arası	43	80,59			18(16-20)
	41-47 yaş arası	15	88,10			19(16-20)
	48 yaş ve üzeri	10	100,25			19 (17-20)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=16,01 p=0,00					

p= Önemlilik * p<0,05 ** p<0,01, Q2=Medyan, Q1=25. Yüzdilik, Q2=75. Yüzdilik, KW=Kruskal Wallis Testi

Tablo 4 değerlendirildiğinde çalışma grubunda yer alan katılımcıların GSÖ toplamından aldıkları puan, $p<0,01$ ile nomofobi, $p<0,01$, kişilerarası çatışma $p<0,01$, kendini yalnızlaştırma $p<0,01$, problem farkındalığı $p<0,01$ boyutlarından aldıkları puanların yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Bu bulgu yaşa göre genel sosyotelist özelliklerin farklılaşabileceğini göstermektedir. GSÖ toplamından elde edilen puanların sıra ortalaması incelendiğinde; en yüksek sıra ortalamasının 18 yaş üzeri-24 yaş arasındaki katılımcılar olduğu görülmektedir. GSÖ nomofobi alt boyutundan elde edilen puanların sıra ortalaması incelendiğinde; en yüksek sıra ortalaması 18 yaş üzeri-24 yaş arasında görülürken en düşük sıra ortalaması 25-32 yaş arasındadır. GSÖ kişilerarası çatışma alt boyutundan elde edilen puanların sıra ortalamasına bakıldığında; en yüksek sıra ortalamasının 18 yaş üzeri-24 yaş arasında olduğu, en düşük sıra ortalamasının ise; 48 yaş ve üzerinde olan katılımcılarda olduğu görülmektedir. Kendini yalnızlaştırma alt boyutundan elde edilen puanların sıra ortalamasına bakıldığında; en yüksek sıra ortalamasının 18 yaş üzeri-24 yaş aralığında olduğu görülürken, en düşük sıra ortalamasının 48 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Problem farkındalığı alt boyutunun sıra ortalamaları karşılaştırıldığında ise; en yüksek sıra ortalamasının 18 yaş üzeri-24 yaş arasında olduğu görülürken, en düşük sıra ortalamasının 48 yaş ve üzerinde olanlardadır.

Katılımcıların Aile Rol Performansı ölçeği toplamından aldıkları puan, $p<0,01$ ile görev performansı, $p<0,01$, ilişki performansı $p<0,01$ alt boyutlarından aldıkları puanların yaşa göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Aile rol performansı ölçeği toplam puanının sıra ortalaması incelendiğinde en yüksek puanın 48 yaş ve üzeridekilerde, olduğu görülmektedir. Aile Rol Performansı Ölçeğinin görev performansı alt boyutunun sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek sıra ortalamasının 25-32 yaş arasındakilerde, ikinci en yüksek sıra ortalamasının ise, 48 yaş ve üzeri katılımcılarda olduğu görülmektedir. En az sıra ortalaması ise 18 yaş üzeri-24 yaş arası katılımcılarda görülmektedir. Aile Rol Performansı Ölçeğinin ilişki performansı alt boyutunun sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının 48 yaş ve üzeri katılımcılarda olduğu görülürken, ikinci en yüksek sıra ortalaması 41-47 yaş arasındadır. En düşük sıra ortalaması ise 18 yaş üzeri-24 yaş arasında görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Sosyotelist Özellikleriyle Aile Rol Performansının Eğitim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Analiz Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	[Q2(Q1-Q3)]
GSÖ toplam	İlköğretim mezunu	7	105,79	2	6,49	64 (54-73)
	Lise	15	92,07			46 (35-80)
	Üniversite ve Üstü	129	72,52			38 (24-57)
	Toplam	151				
Test ve p değeri KW= 6,11 p=0,047						

Nomofobi	İlköğretim mezunu	7	97,43	2	1,76	22 (14-23)
	Lise	15	86,93			17 (12-24)
	Üniversite ve Üstü	129	73,57			16 (8-21)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=3,03 p=0,219					
Kişilerarası çatışma	İlköğretim mezunu	7	109,93	2	6,20	15 (10-19)
	Lise	15	87,27			9 (5-18)
	Üniversite ve Üstü	129	72,85			6 (5-12)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW= 6,00 p=0,050					
Kendini yalnızlaştırma	İlköğretim mezunu	7	106,79	2	10,64	15 (9-20)
	Lise	15	98,63			12 (8-23)
	Üniversite ve Üstü	129	71,70			7 (5-14)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=8,87 p=0,012					
Problem farkındalığı	İlköğretim mezunu	7	97,79	2	1,81	10 (7-15)
	Lise	15	78,07			9 (5-13)
	Üniversite ve Üstü	129	74,58			8 (5-13)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=1,93 p=0,381					
Aile rol performansı toplamı	İlköğretim mezunu	7	60,14	2	3,48	29 (24-33)
	Lise	15	68,60			34 (21-35)
	Üniversite ve Üstü	129	77,72			33 (27-37)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW= 1,56 p=0,457					
Görev performansı	İlköğretim mezunu	7	62,29	2	4,26	13 (12-15)
	Lise	15	66,10			15 (8-15)
	Üniversite ve Üstü	129	77,90			15 (12-18)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=1,71 p=0,424					
İlişki performansı	İlköğretim mezunu	7	56,50	2	4,21	16 (12-19)
	Lise	15	86,47			18 (15-20)
	Üniversite ve Üstü	129	75,84			17 (16-20)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=2,32 p=0,312					

p= Önemlilik * p<0,05 ** p <0,01, Q2=Medyan, Q1=25. Yüzdeler, Q2=75. Yüzdeler, KW=Kruskal Wallis Testi

Tablo 5 değerlendirildiğinde eğitim durumuna göre; GSÖ toplamından ve kendini yalnızlaştırma boyutundan alınan puanların anlamlı bir farklılaşma gösterdiği p<0,05 saptanmıştır. GSÖ toplamından alınan puanların sıra ortalaması incelendiğinde en yüksek sıra ortalaması ilköğretim mezunlarında görülürken, en düşük sıra ortalamasının eğitim durumu üniversite ve üstü olanlarda görülmektedir. Kendini yalnızlaştırma alt boyutunun sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek sıra ortalaması ilköğretim mezunlarında iken en düşük sıra ortalaması üniversite ve üstü mezunlardadır. Eğitim durumuna göre; GSÖ alt boyutlarından olan nomofobi, kişilerarası çatışma, problem farkındalığıyla, Aile Rol Performansı Ölçeği toplam puanıyla, alt boyutlarından elde edilen puanların anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı saptanmıştır p >0,05.

Tablo 6. Katılımcıların Sosyotelist Özellikleri ile Aile Rol Performansının Gelir Durumuna Göre Kruskal-Wallis Analiz Sonuçları

	Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	[Q2(Q1-Q3)]
GSO toplam	Düşük	13	73,04	2	1,06	38 (25-53)
	Orta	85	73,15			38 (30-51)
	Yüksek	53	81,29			40 (21-90)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW= 1,201 p=0,548					
Nomofobi	Düşük	13	69,65	2	1,51	16 (8-20)
	Orta	85	78,26			17 (11-21)
	Yüksek	53	73,92			17 (5-24)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=0,625 p=0,732					
Kişilerarası çatışma	Düşük	13	67,46	2	0,72	6 (4-14)
	Orta	85	66,10			6 (5-10)
	Yüksek	53	93,97			7 (6-24)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=14,106 p=0,001					
Kendini yalnızlaştırma	Düşük	13	75,42	2	0,54	8 (5-15)
	Orta	85	71,08			8 (5-13)
	Yüksek	53	84,04			8 (5-24)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=2,916 p=0,233					
Problem farkındalığı	Düşük	13	70,42	2	2,26	8 (5-10)
	Orta	85	68,32			8 (5-11)
	Yüksek	53	89,69			9 (5-18)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=8,122 p=0,017					
Aile rol performansı toplamı	Düşük	13	91,46	2	2,73	35 (27-37)
	Orta	85	76,28			33 (28-35)
	Yüksek	53	71,25			32 (13-37)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=2,148 p=0,342					
Görev performansı	Düşük	13	87,65	2	1,94	15 (11-19)
	Orta	85	74,40			14 (12-17)
	Yüksek	53	75,71			15 (5-20)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=1,051 p=0,591					
İlişki performansı	Düşük	13	92,96	2	23,52	19 (15-20)
	Orta	85	85,66			18 (16-20)
	Yüksek	53	56,34			17 (8-17)
	Toplam	151				
	Test ve p değeri KW=17,372 p=0,000					

p= Önemlilik * p<0,05 ** p <0,01, Q2=Medyan, Q1=25. Yüzdeler, Q2=75. Yüzdeler, KW=Kruskal Wallis Testi

Tablo 6 değerlendirildiğinde gelir durumuna göre; GSÖ toplam puanı ile alt boyutlarından olan nomofobi, kendini yalnızlaştırmadan elde edilen puanların anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı $p>0,05$ belirlenmiştir. Ancak gelir durumuna göre; katılımcıların kişiler arası çatışma ve problem farkındalığından aldıkları puanların anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır $p<0,05$. Kişilerarası çatışma alt boyutundan elde edilen puanların sıra ortalamaları incelendiğinde; en yüksek sıra ortalamasının yüksek gelir grubunda olduğu görülmektedir. GSÖ'nin alt boyutu olan problem farkındalığı alt boyutunda ise en yüksek sıra ortalamasının yüksek gelir grubunda olan katılımcılarda olduğu görülürken, en düşük sıra ortalaması orta gelir grubunda olanlardadır. Aile Rol Performansı Ölçeği toplam puanı ile alt boyutlarından olan görev performansından elde edilen puanlar gelir durumuna göre anlamlı bir farklılaşma oluşturmazken $p>0,05$ ilişki performansı alt boyutu gelir durumuna göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılaşmayı oluşturduğu belirlenmiştir $p<0,01$. İlişki performansı alt boyutundan elde edilen puanların sıra ortalamaları incelendiğinde; en yüksek sıra ortalamasının düşük gelirlielerde olduğu görülürken en düşük sıra ortalaması ise yüksek gelir grubunda olanlarda görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Çocuk Durumlarına Göre Genel Sosyotelist Özellikleri ile Aile Rol Performansının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları

	Çocuk Durumu	N	Sıra Ort.	[Q2(Q1-Q3)]
GSÖ toplam	Var	94	78,84	39(25-67)
	Yok	57	71,32	38(26-56)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=24 p=0,305			
Nomofobi	Var	94	75,38	16(10-23)
	Yok	57	77,03	17(10-21)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=26 p=0,822			
Kişilerarası çatışma	Var	94	82,07	6 (6-18)
	Yok	57	65,99	6 (4-10)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=21 p=0,027			
Kendini yalnızlaştırma	Var	94	79,35	8(5-18)
	Yok	57	70,47	8(5-13)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=24 p=0,223			
Problem farkındalığı	Var	94	80,55	8(5-13)
	Yok	57	68,50	7(4-13)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=22 p=0,099			
Aile Rol Performansı Toplam	Var	94	78,91	34(25-37)
	Yok	57	71,20	33(27-35)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri U=24 p=0,292			

Görev performansı	Var	94	80,44	15(12-19)
	Yok	57	68,68	14(12-16)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri			
U=23 p=0,107				
İlişki performansı	Var	94	71,49	17(14-19)
	Yok	57	83,43	18(16-20)
	Toplam	151		
	Test ve p değeri			
U=23 p=0,098				

p= Önemlilik * p<0,05 ** p <0,01, Q2=Medyan,Q1=25.yüzdilik, Q2=75.yüzdilik, U=Mann Whitney U Testi

Tablo 7 de yer alan katılımcıların GSÖ ile Aile Rol Performansı ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanların çocuk durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığının incelenmesi amacıyla yapılan Mann-Whitney U analiz sonuçları incelendiğinde; GSÖ toplam puanı ile alt boyutlarından olan nomofobi, kendini yalnızlaştırma ve problem farkındalığı ile Aile Rol Performansı Ölçeği toplam puanı ile alt boyutlarından elde edilen puanların anlamlı bir farklılık oluşturmadığı p>0,05, ancak çocuk durumuna göre GSÖ ölçeğinin kişilerarası çatışma alt boyutunun istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır U=21, p<0,05. Sıra ortalamaları incelendiğinde; kişilerarası çatışma alt boyutunda çocuğu olanların sıra ortalaması çocuğu olmayanların sıra ortalamasına göre yüksektir.

Katılımcıların Sosyotelist Özellikleri ile Aile Rol Performansları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Bulgular

Katılımcıların sosyotelist özellikleri ile aile rol performansları arasındaki ilişki spearman korelasyonla analiz edilmiş bulgular Tablo 8 de gösterilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Algıladıkları Aile Rol Performansı ile Genel Sosyotelist Özellikleri Arasındaki İlişkiyi Gösterir Spearman Korelasyon Analiz Sonuçları

	GSÖ Top.	Nomofobi	Kişilerarası Çatışma	Kendini Yalnızlaştırma	Problem Farkındalığı
Spearman's rho Aile Rol Per. Top.	-,676**	-,597**	-,602**	-,598**	-,564**
	*	,902**	,786**	,881**	,872**
		*	,604**	,695**	,708**
			*	,758**	,656**
				*	,777**
Spearman's rho Görev performansı	-,683**	-,636**	-,568**	-,563**	-,554**
	*	,902**	,786**	,881**	,872**
		*	,604**	,695**	,708**
			*	,758**	,656**
				*	,777**
Spearman's rho İlişki performansı	-,443**	-,307**	-,538**	-,489**	-,457**
	*	,902**	,786**	,881**	,872**
		*	,604**	,695**	,708**
			*	,758**	,656**
				*	,777**

* p<0,05

** p <0,01

Tablo 8 değerlendirildiğinde, aile rol performansı ölçeği toplamı ve alt boyutları ile GSÖ toplam ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon analiz sonucunda; aile rol performansı ölçeği toplamıyla, GSÖ toplamı ($r=-0,676$ $p<0,01$), nomofobi ($r=-0,597$ $p<0,01$), kişilerarası çatışma ($r=-0,602$ $p<0,01$) kendini yalnızlaştırma ($r=-0,598$ $p<0,01$), problem farkındalığı ($r=-0,564$ $p<0,01$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı yüksek düzeyde negatif yönlü ilişki belirlenmiştir. Analizden elde edilen bir diğer bulguya göre; aile rol performansı ölçeğinin görev performansı alt boyutu ile GSÖ toplamı ($r=-0,683$ $p<0,01$), nomofobi ($r=-0,636$ $p<0,01$), kişiler arası çatışma ($r=-0,568$ $p<0,01$), kendini yalnızlaştırma ($r=-0,563$ $p<0,01$), problem farkındalığı ($r=-0,554$ $p<0,01$) arasında istatistiksel açıdan yüksek düzeyde anlamlı negatif yönlü ilişki saptanmıştır. Son olarak analizden elde edilen bir başka bulguya göre; aile rol performansı ölçeğinin ilişki performansı alt boyutu ile GSÖ toplam puanı ($r=-0,443$ $p<0,01$), alt boyutlarından nomofobi ($r=-0,307$ $p<0,01$), kişiler arası çatışma ($r=-0,538$ $p<0,01$), kendini yalnızlaştırma ($r=-0,489$ $p<0,01$), problem farkındalığı ($r=-0,457$ $p<0,01$) arasında istatistiksel açıdan orta düzeyde anlamlı negatif yönlü ilişki belirlenmiştir. Bu bulgular birlikte incelendiğinde bireylerdeki genel sosyotelist özelliklerde artış oldukça aile rol performansının azabileceği ifade edilebilir.

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma bulgularıyla alan yazında yer alan çalışmalar birlikte ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; kadınlar ve erkekler arasında genel sosyotelist davranış özellikleri ile aile rol performansı açısından farklılığın oluşabileceği belirlenmiştir. Erkeklerin sosyotelist davranış özellikleri sergileme eğilimleri kadınlardan daha yüksekken, kadınların aile rol performansı gösterme eğilimleri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Alan yazında cinsiyete göre sosyotelist davranış özelliğinin farklılık gösterebileceğine ilişkin araştırma bulgusunu destekleyen çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (Karadağ vd., 2015; Choitayasunondh ve Douglas, 2016; Blachnio ve Przepiorka, 2019; Al-Saggaf vd., 2019; Ivanova vd., 2020). Bu araştırmada cinsiyet açısından farklılaşmaya ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde; erkeklerin sosyotelist davranış gösterme eğilimlerinin kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma bulgusunu destekler şekilde Khare ve Qasim (2019) tarafından yapılan araştırmada 200 öğrencinin sosyotelist davranış özellikleri ile kaygı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyotelist davranış özelliklerinden olan nomofobinin erkeklerde kadınlara göre daha fazla görülebileceği saptanmıştır. Çizmeçi, (2017) tarafından yapılan çalışmada ise evli olan ve evli olmayan kadınların eşlerinden sosyotelist özellikleri hissetme açısından farklılıkların bulunabileceği, evli olmayan kadın katılımcıların duygusal ilişki yaşadıkları partnerlerinden evli olanlara göre daha fazla sosyotelist özellikleri hissedebilecekleri belirlenmiştir. Ancak alan yazında kadınlarda sosyotelist davranış gösterme eğiliminin erkeklerden daha fazla olabileceğini belirten araştırma sonuçlarıyla (Blachnio ve Przepiorka, 2019), sosyotelist özelliklerin cinsiyete göre farklılık göstermeyeceğine ilişkin araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Krasnova vd., 2016; Guazzini vd., 2019; Abeele vd., 2019; Latifa, Mumtaz ve Subchi, 2019; Roberts ve David, 2020; Ballı,2020). Cinsiyete göre aile rol performansının farklılık gösterebileceğine ilişkin araştırma bulgusu ise alan

yazında yer alan bazı araştırma sonuçlarında da saptanmışken, bazı araştırma sonuçlarında aile rol performansının cinsiyete göre farklılık göstermeyebileceği belirtilmektedir. Cinsiyet rolleri aile sisteminde rol beklentilerinin farklılaşmasının kaynağı olabilir. Kadınların aile sisteminde gerçekleştirmeleri beklenen rollerine göre gündelik yaşantıda eve ve aile üyelerine ilişkin sorumluluklarının çeşitlilik göstermesi aile rol performanslarının erkeklerden daha yüksek olmasının zeminini hazırlayabilmektedir. Marks vd., (2009) tarafından yapılan çalışmada da cinsiyetin ev işlerinde, çocuklarla geçirilen zamanla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Chen vd. (2013) ise; bireylerden yaşam süreleri boyunca toplumsal cinsiyetlerine özgü aile rol beklentilerinin bulunduğunu bu bağlamda da geçerli bir aile rol performansı ölçüsünün bireyin yaşı ve cinsiyeti ile ilgili olmayacağını belirtmektedir. Bu bağlamda araştırma sonuçlarının bazı araştırmalarla örtüşürken, bazıları ile örtüşmediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre; katılımcıların yaşlarına göre genel sosyotelist özellikleriyle aile rol performansları farklılık göstermektedir. 18 yaş üstü-24 yaş arası bireyler genel sosyotelist özellikler gösterme eğilimindeyken, aile rol performansının 48 yaş ve üzeri katılımcılarda olduğu görülmektedir. Kadylak (2020) tarafından yapılan araştırmada sosyotelist davranışların kişiler arası ilişkileri ve aile refahını olumsuz biçimde etkileyebileceği, yaşlı büyük olan yetişkinlere göre yaşı genç olan aile üyelerinin sosyotelist davranış gösterme eğilimlerinin daha yüksek olabileceği, yaşlı yetişkinlerin sosyotelist davranışları saygısız davranış olarak nitelendirdikleri saptanmıştır. Bu bağlamda yaşı büyük olan yetişkinlerin gençlere göre kişilerarası ilişkilerde yüz yüze etkileşimlere önem verdikleri bu bağlamda da gençlere göre daha az sosyotelist davranış özellikleri gösterebilecekleri, ailedeki rol beklentisinin karşılanmasına dönük görevleri ve ilişki performansını önemsedikleri söylenebilir. (Kadylak vd., 2018) tarafından yapılan çalışmada ortalama 71 yaşında olan yetişkinlerin sosyotelist eğilimli davranışları rahatsız edici buldukları belirlenmiştir. Miller-Ott ve Kelly (2017) tarafından yapılan çalışmada üniversite çağındaki katılımcıların grup içerisinde ya da resmi olmayan ortamlarda sosyotelist davranışları daha kabul edilebilir buldukları, yüz yüze birebir etkileşimler sırasında ise bu davranışı uygunsuz buldukları belirlenmiştir. Ergün vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada ise; sosyotelist davranış eğiliminin yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın bu bulgusunu alan yazında yer alan bazı çalışmalar desteklerken bazıları ise desteklememektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre; katılımcıların eğitim durumuna göre genel sosyotelist özellikleri ile kendini yalnızlaştırma farklılık gösterebilmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; ilköğretim mezunlarında sosyotelist davranış eğilimleri yüksekken üniversite ve üstü eğitimi olanlarda daha az görülebilir. Araştırmanın bu bulgusu eğitim durumundaki ilerlemenin yüz yüze iletişimi, insanlar arası ilişkiyi ve sosyal etkileşimi önemsemeyi de beraberinde getirebileceğini düşündürmektedir.

Bireylerin aile rol performansları ile sosyotelist özellikleri arasındaki ilişkinin olup olmadığının belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma bulguları doğrultusunda bireylerin aile rol performansları ile sosyotelist davranış özellikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı negatif yönlü yüksek ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında aile refahını odak alan çeşitli araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Alan yazında yer alan çalışmaların çoğunlukla eş ilişkisine odaklanırken çocuk ve diğer yakın akrabalar üzerindeki etkisine odaklanan çalışmaların az olduğu belirtilmektedir (Al-Saggaf ve O'Donnell, 2019). Alan yazında yer alan çalışmalarda bu araştırma sonucunu destekler şekilde sosyotelist davranışların iletişim kalitesini bozabileceği (Vandenbeebe ve Postma-Nilsenova, 2018; Vanden Abeele vd., 2016; Miller-Ott ve Kelly, 2015), duygusal bağlılığı azaltabileceği (Nakamura, 2015) ifade edilmektedir. Wang vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada yetişkinlerdeki sosyotelist davranış özelliği ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü ilişki saptanmıştır. Niu vd. (2020) tarafından 726 ergen ve ebeveynlerinin sosyotelist özelliklerini odak alan çalışmada ebeveynlerdeki sosyotelist davranış özellikleri ile ergenlerin problemleri telefon kullanımı arasında ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda ebeveyn davranışlarının ergenlerin problemleri telefon kullanımları üzerinde etkili olabileceği belirtilmektedir (Niu vd., 2020). Alan yazında aile sistemi içerisinde sosyotelist davranışların eş, ebeveyn-çocuk etkileşimlerinde yıkıcı sonuçlar doğurabileceği, eş ve çocuklar arasında ihmal edilmişlik duygusuna, psikolojik sorunlara neden olabileceği böylelikle daha düşük kaliteli etkileşimlere, aile içerisinde yüksek düzeyde çatışmalara ve daha düşük ilişki memnuniyetine yol açabileceği ifade edilmektedir (Kildare ve Middlemiss, 2017; McDaniel ve Radesky, 2018; Liu, Yang, vd., 2020). Al-Saggaf ve MacCulloch (2019) tarafından 387 katılımcı ile yapılan çalışmada katılımcıların iş yerlerindeki insanlardan daha çok aile, arkadaş ve yabancılara karşı sosyotelist davranışlar gösterme eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Bai vd. (2020) tarafından bir lisede 3322 ergen ile yapılan çalışmada ise; sosyotelist davranış özelliklerinin ebeveyn ergen uyumunu, ergenlerde depresif belirtileri olumsuz şekilde etkileyebileceği saptanmıştır. Sonuç olarak sosyotelist davranışlar aile refahına, bireylerin psikososyal sağlığına olumsuz biçimde yansıtılabilmekte, aile sistemi içerisinde aile üyelerinin rol performanslarını sergilemelerinde sorunlara yol açabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bireylerin aile rol performansları ile sosyotelist özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma sonucunda; yetişkin ve evli olan katılımcıların sosyotelist özellikleriyle aile rol performansı arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre; sosyotelist özellikler arttıkça aile rol performansında azalma olabilir. Bu bağlamda sosyotelist davranış eğilimi aile sisteminin işlevselliğini devam ettirmesini sağlayan aile üyelerine özgü rollerin gerçekleştirilmesinde çeşitli sorunlar yaratabilir. Özellikle yetişkin bireylerin rolleri ile ilgili sorumluluklarında, aile sistemi içerisinde alt sistemlerde (eş sistemi, ebeveyn-çocuk alt sistemi) aile üyelerinin birbirleri ile olan ilişkilerinde bu sorunlar görünürlük kazanabilir. Sosyal hizmet uzmanları ailelere yönelik uygulamalarda ailenin işlevselliğini değerlendirirken sorunlu cep telefonu kullanımının ailedeki üyeler arasında iletişimi ve aile üyelerinin rollerini nasıl ve yönde etkilediğini

keşfederek bu sorun alanına yönelik uygun müdahaleler gerçekleştirebilirler. Bu bağlamda aile sisteminin çevre ile etkileşiminde ortaya çıkan sorunlara müdahaleleri içeren ailelerle sosyal hizmet uygulamalarında; aile sisteminin işlevselliği açısından risk faktörü olarak değerlendirilebilecek sosyotelist davranış, önlenmesi ve bu tür davranış problemi olan aile üyelerine ve aile sistemine yönelik sosyal hizmet kuram ve yaklaşımları ile örülen sosyal hizmet uygulamalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Böylelikle aile refahına katkı sunabilir. Ayrıca sosyal hizmet disiplini içerisinde sosyotelist davranış özelliği ve çevre etkileşimi konusunda yeni araştırmaların yapılması bireyler ve ailelerle sosyal hizmet uygulamaları için gerekli görülmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Araştırmanın yapılabilmesi için Muş Alparslan Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 28.01.2021 tarih ve 3 sayılı toplantısında alınan 5 numaralı karar ile izin alınmıştır.

YAZAR KATKI ORANI BEYANI

Yazarlar tarafından çalışmaya eşit biçimde katkı sunulmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abeele, M.M.V., Hendrickson, A. T., Pollmann, M. M., & Ling, R. (2019). Phubbing behavior in conversations and its relation to perceived conversation intimacy and distraction: An exploratory observation study. *Computers in Human Behavior*, 100, 35-47.
- Akın, A., Uğur, E. (2014). Aile Rol Performansı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 4(2), 125-133.
- Al-Saggaf, Y., MacCulloch, R., & Wiener, K. (2019). Trait boredom is a predictor of phubbing frequency. *Journal of Technology in Behavioral Science*, 4(3), 245-252.
- Al-Saggaf, Y., & O'Donnell, S. B. (2019). Phubbing: Perceptions, reasons behind, predictors, and impacts. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1-9.
- Al-Saggaf, Y., & MacCulloch, R. (2019). Phubbing and Social Relationships: Results from an Australian Sample. *Journal of Relationships Research*, 1-10.
- Anderson, G., & Robson, K. (2006). Male adolescents' contributions to household labor as predictors of later-life participation in housework. *Journal of Men's Studies*, 14, 1-12.
- Ang, C. S., Teo, K. M., Ong, Y. L., & Siak, S.L. (2019). Investigation of a preliminary mixed method of phubbing and social connectedness in adolescents. *Addiction & Health*, 11, 1-10.
- Aron, A., Melinat, E., Aron, E. N., Vallone, R. D., & Bator, R. J. (1997). The Experimental Generation of Interpersonal Closeness: A Procedure and Some Preliminary Findings. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(4), 363-377.
- Bai, Q., Lei, L., Hsueh, F.-H., Yu, X., Hu, H., Wang, X., & Wang, P. (2020). Parent-adolescent

- congruence in phubbing and adolescents' depressive symptoms: A moderated polynomial regression with response surface analyses. *Journal of Affective Disorders*, 127-135.
- Ballı, Ş.N. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Sosyotelizmin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Balta, S., Emirtekin, E., Kircaburun, K., & Griffiths, M. D. (2020). Neuroticism, Trait Fear of Missing Out, and Phubbing: The Mediating Role of State Fear of Missing Out and Problematic Instagram Use. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 8, 628-639. DOI:10.1007/s11469-018-9959-8
- Bandura, A., Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Regalia, C., & Scabini, E. (2011). Impact of family efficacy beliefs on quality of family functioning and satisfaction with family life. *Applied Psychology: An International Review*, 60, 421-448.
- Baumeister Roy, F., Tice, D. (1990) Anxiety and Social Exclusion. *J. Soc. Clin. Psychol*, 9, 165-195.
- Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell, X., & Chamarro, A. (2009). Problematic Internet and mobile phone use and clinical symptoms in college students: The role of emotional intelligence. *Computers in Human Behavior*, 25, 1182-1187.
- Bianchi, A., & Phillips, J. G. (2005). Psychological Predictors of Problem Mobile Phone Use. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 39-51.
- Blachnio, A., & Przepiorka, A. (2019). Be aware! If you start using Facebook problematically you will feel lonely: Phubbing, loneliness, self-esteem, and Facebook intrusion. A cross-sectional study. *Social Science Computer Review*, 37(2), 270–278.
- Carlson, D.S., Kacmar, K.M., Wayne, J.H., & Grzywacz, J.G. (2006). Measuring the positive side of the work–family interface: Development and validation of a work– family enrichment scale. *Journal of Vocational Behavior*, 68(1), 131-164.
- Chen, Yu. P., Shaffer, M., Westman, M., Chen, S., Lazarova, M., ve Reiche, S. (2013). Family role performance: Scale development and validation. *Applied Psychology: An International Review*, 63(1), 190-218.
- Chiu, S. I. (2014). The relationship between life stress and smartphone addiction on Taiwanese university student: A mediation model of learning self-efficacy and social self-efficacy. *Computers in Human Behavior*, 34, 49-57.
- Chotpitayasunondh, V., Douglas, K.M. (2018). Measuring Phone Snubbing Behavior: Development and Validation of the Generic Scale of Phubbing (GSP) and the Generic Scale of Being Phubbed (GSBP). *Computers in Human Behavior*, 88, 5-17.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9-18.
- Çizmeçi, E. (2017).Disconnected, Though Satisfied: Pphubbing Behavior And Relationship Satisfaction. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*,7(2), 364-375.

- David, M. E., & Roberts, J. A. (2017). Phubbed and Alone: Phone Snubbing, Social Exclusion, and Attachment to Social Media. *Journal of the Association for Consumer Research*, 2(2), 155-163.
- Duyan, V. (2003). Aileye Yönelik Planlı Müdahale Sürecinin Aşamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(1), 41-61.
- Dwyer, R. J., Kushlev, K., & Dunn, E. W. (2018). Smartphone use undermines enjoyment of face-to-face social interactions. *Journal of Experimental Social Psychology*, 78, 233-239.
- Ergün, N., Göksu, İ., & Sakız, H. (2019). Effects of Phubbing: Relationships with Psychodemographic Variables. *Psychological Reports*, 1-36.
- Epstein, N., Baldwin, L., & Bishop, D. (1983). The McMaster family assessment device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9, 171-180.
- Fay, D., & Sonnentag, S. (2010). A look back to move ahead: New directions for research on proactive performance and other discretionary work behaviours. *Applied Psychology: An International Review*, 59, 1-20.
- Geser, H. (2004). Towards a sociological theory of the mobile phone. E-Merging media: communication and the media economy of the future, 235-260.
- Gorman, E.H., & Kmec, J.A. (2007). We (have to) try harder: Gender and required work effort in Britain and the United States. *Gender & Society*, 21(6), 828-856.
- Göksun, D.O. (2019). Sosyotelist Olma ve Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeklerinin Türkçeye Uyarlanması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 657-671.
- Greenhaus, J.H., & Powell, G.N. (2006). When work and family are allies: A theory of work–family enrichment. *Academy of Management Review*, 31(1), 72-92.
- Guazzini, A., Duradoni, M., Capelli, A., & Meringolo, P. (2019). An explorative model to assess individuals' phubbing risk. *Future Internet*, 11(1), 21.
- Harwood, J., Dooley, J. J., Scott, A. J., & Joiner, R. (2014). Constantly connected—The effects of smart-devices on mental health. *Computers in Human Behavior*, 34, 267-272.
- Ivanova, A., Gorbaniuk, O., Błachnio, A., Przepiórka, A., Mraka, N., Polishchuk, V., & Gorbaniuk, J. (2020). Mobile phone addiction, phubbing, and depression among men and women: A moderated mediation analysis. *Psychiatric Quarterly*, 1-14.
- Kadylak, T. (2020). An investigation of perceived family phubbing expectancy violations and well-being among U.S. older adults. *Mobile Media & Communication*, 8(2), 247-267.
- Kadylak, T., Makki, T. W., Francis, J., Cotten, S. R., Rikard, R. V., & Sah, Y. J. (2018). Disrupted copresence: Older adults' views on mobile phone use during face-to-face interactions. *Mobile Media & Communication*, 6(3), 331-349.
- Karadağ E, Tosuntaş ŞB, Erzen E, Duru P, Bostan N, Şahin BM, Çulha İ, Babadağ B. (2015). Determinants of phubbing, which is the sum of many virtual addictions: a structural equation model. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2):60-74.

- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kildare, C. A., & Middlemiss, W. (2017). Impact of parents mobile device use on parent-child interaction: A literature review. *Computers in Human Behavior*, 75, 579-593.
- King, A.L., Valença, A.M., Nardi, A.E. (2010). Nomophobia: the mobile phone in panic disorder with agoraphobia: reducing phobias or worsening of dependence? *Cogn Behav Neurol*, 23(1), 52-54. DOI: 10.1097/WNN.0b013e3181b7eabc.
- Khare, S. ve Qasim, S.H. (2019). Study Of Phubbing Behaviour In Relation To Anxiety. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 6(4), 105-110.
- Krasnova, H., Abramova, O., Notter, I., & Baumann, A. (2016). Why phubbing is toxic for your relationship: Understanding the role of smart phone jealousy among "Generation Y" users. *Research Papers*, 1-20. Twenty-Fourth European Conference on Information Systems (ECIS), İstanbul, Turkey.
- Kushlev, K., & Heintzelman, S. J. (2017). *Put the Phone Down. Social Psychological and Personality Science*, 1-9.
- Latifa, R., Mumtaz, E. F., & Subchi, I. (2019, November). Psychological explanation of phubbing behavior: Smartphone addiction, empathy and self control. In 2019 7th International Conference on Cyber and IT Service Management (CITSM) (Vol. 7, pp. 1-5). IEEE.
- Lebow, J.L. (2019). *Çift ve Aile Terapisi Alan İle İlgili Bütüncül Bir Harita*. Çev. Ed: Şahin, M. ve Uğur, H. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Leung, L. (2008). Linking Psychological Attributes To Addiction And Improper Use Of The Mobile Phone Among Adolescents In Hong Kong. *Journal of Children and Media*, 2(2), 93-113.
- Lepp, A., Barkley, J. E., & Karpinski, A. C. (2014). The relationship between cell phone use, academic performance, anxiety, and satisfaction with life in college students. *Computers in Human Behavior*, 31, 343-350.
- Ling, R. (2005). The sociolinguistics of SMS: An analysis of SMS use by a random sample of Norwegians. In R. Ling & P. E. Pederson (Eds.), *Mobile communications: Re-negotiation of the social sphere*. London, England: Springer-Verlag, (ss. 335-350).
- Liu, Q. Q., Yang, X. J., Hu, Y. T., Zhang, C. Y., & Ni, Y. G. (2020). How and when is family dysfunction associated with adolescent mobile phone addiction? Testing a moderated mediation model. *Children and Youth Services Review*, 111.
- Liu, R.D., Wang, J., Gu, D., Ding, Y., Oei, T.P., Hong, W., Zhen, R., Li, Y.M. (2019). The Effect of Parental Phubbing on Teenager's Mobile Phone Dependency Behaviors: The Mediation Role of Subjective Norm and Dependency Intention. *Psychology Research and Behavior Management*, 12, 1059-1069.
- Marilena, T. (2015). The Role of Parents in Integrating their Own Children in Society. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 180, 1680-1685.
- Marks, J. L., Lam, C. B., & McHale, S. M. (2009). Family Patterns of Gender Role Attitudes. *Sex Roles*, 61(3-4), 221-234.

- McDaniel, B. T., & Coyne, S. M. (2016a). "Technoference": The interference of technology in couple relationships and implications for women's personal and relational wellbeing. *Psychology of Popular Media Culture*, 5, 85-98.
- McDaniel, B. T., & Coyne, S. M. (2016b). Technology interference in the parenting of young children: Implications for mothers' perceptions of coparenting. *The Social Science Journal*, 53(4), 435-443.
- McDaniel, B. T., & Radesky, J. S. (2017). Technoference: Parent Distraction With Technology and Associations With Child Behavior Problems. *Child Development*, 89(1), 100–109.
- Miller-Ott, A. E., & Kelly, L. (2017). A politeness theory analysis of cell-phone usage in the presence of friends. *Communication Studies*, 68, 190–207.
- Miller-Ott, A., & Kelly, L. (2015). The presence of cell phones in romantic partner face-to-face interactions: An expectancy violation theory approach. *Southern Communication Journal*, 80, 253–270.
- Misra, S., Cheng, L., Genevie, J., & Yuan, M. (2016). The iPhone Effect: The Quality of In-Person Social Interactions in the Presence of Mobile Devices. *Environment and Behavior*, 48(2), 275-298.
- Musetti, A., & Corsano, P. (2018). The Internet Is Not a Tool: Reappraising the Model for Internet-Addiction Disorder Based on the Constraints and Opportunities of the Digital Environment. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-5.
- Nakamura, T. (2015). The action of looking at a mobile phone display as nonverbal behavior/communication: A theoretical perspective. *Computers in Human Behavior*, 43, 68–75.
- Newman, W., & Smith, E. L. (2006). Disruption of meetings by laptop use. *CHI '06 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems - CHI EA '06*, 1145-1150.
- Niu, G., Yao, L., Wu, L., Tian, Y., Xu, L., & Sun, X. (2020). Parents' phubbing and adolescents' mobile phone addiction: The role of parent-child relationship and self-control. *Children and Youth Services Review*, 105247.
- Özdemir, S. (2021). Sosyal İlişkilerde Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Sosyal Dışlanmayı Etkiler Mi? Sosyotelizmin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 64-77.
- Przybylski, A. K., & Weinstein, N. (2012). Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences face-to-face conversation quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 237–246.
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in*

Human Behavior, 54, 134-141.

- Roberts, J. A., & David, M. E. (2020). Boss phubbing, trust, job satisfaction and employee performance. *Personality and Individual Differences*, 155, 109702.
- Salvucci, D. D., & Taatgen, N. A. (2008). Threaded cognition: An integrated theory of concurrent multitasking. *Psychological Review*, 115(1), 101-130.
- Samaha, M., & Hawi, N.S. (2016). Relationships among smartphone addiction, stress, academic performance, and satisfaction with life. *Computers in Human Behavior*, 57, 321-325.
- Shellenbarger, S. (2013, May 28). Just look me in the eye already. *Wall Street Journal*. Retrieved from <http://www.wsj.com/articles/SB10001424127887324809804578511290822228174>, (Erişim Tarihi:10/05/ 2021)
- Stryker, S. (1980). *Symbolic interactionism: A social structural version*. Menlo Park, CA: Benjamin Cummings.
- Tan, C., Pamuk, M., & Donder, A. (2013). Loneliness and mobile phone. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 103, 606-611.
- Throuvala, M. A., Griffiths, M. D., Rennoldson, M., & Kuss, D. J. (2020). *Mind over Matter: Testing the Efficacy of an Online Randomized Controlled Trial to Reduce Distraction from Smartphone Use*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(13), 4842, 1-30.
- T'ng, S. T., Ho, K. H., & Low, S. K. (2018). Are you “phubbing” me? The determinants of phubbing behavior and assessment of measurement invariance across sex differences. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 7(2), 159-190.
- Turan, N. (1999). *Sosyal Kişisel Çalışma Birey ve Aile için Sosyal Hizmet*. Ankara, Aydınlar Matbaası.
- Vanden-Abeelee, M. M. P., & Postma-Nilsenova, M. (2018). More than just gaze: An experimental vignette study examining how phone-gazing and newspaper-gazing and phubbing-while-speaking and phubbing-while-listening compare in their effect on affiliation. *Communication Research Reports*, 35, 303-313.
- Vanden Abeelee, M. M. P., Antheunis, M. L., & Schouten, A. P. (2016). The effect of mobile messaging during a conversation on impression formation and interaction quality. *Computers in Human Behavior*, 62, 562–569.
- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., & Lei, L. (2017). Partner phubbing and depression among married Chinese adults: The roles of relationship satisfaction and relationship length. *Personality and Individual Differences*, 110, 12-17.
- Wang, X., Zhao, F., & Lei, L. (2019). Partner phubbing and relationship satisfaction: Self-esteem and marital status as moderators. *Current Psychology*.